

Begrunnelser for forslag til underkapittel om lærerutdanning for barnehage

Kontekstbeskrivelse

Utdanningen skal rettes mot pedagogisk arbeid i barnehagen.

Utdanningen skal kjennetegnes av en helhetlig pedagogisk tilnærming til lek, omsorg, læring og danning. Dette innebærer en lyttende, utforskende og barnesentrert pedagogikk, som stiller særlige krav til den profesjonelle omsorgs- og lærerrollen som må være nærværende, fleksibel og tilpasset et mangfold av behov, forutsetninger og målsetninger.

Om konteksten i lærerutdanning for barnehage:

Barnehagen er det første møte med utdanningsløpet både for barn og foreldre. Utdanningen må gi studentene kompetanse til å sikre en trygg overgang fra hjem til barnehage og en helhet og sammenheng i barnas liv, i nær forståelse og samarbeid med hjemmet. Dette krever særskilt kunnskap om barns (0-6 år) behov, forutsetninger, væremåter og uttrykksformer og evne til samarbeid med en heterogen foreldregruppe.

Lærerutdanning for barnehage må gjenspeile pedagogikken som utøves i barnehagen, basert på et helhetlig perspektiv og tilnærming til barns allsidige utvikling.

Kompetansene må forstås i lys av barnehagens verdigrunnlag og dens sosialpedagogiske og tverrfaglige tradisjon. Barnehagelærerens pedagogiske og didaktiske arbeid bygger på anerkjennelse av barndommens egenverdi, og tar utgangspunkt i barns uttrykk og interesser.

Den sterke vektleggingen av lekens egenverdi og leken som essensiell i barndommen er særegent for barnehagen og for utdanningen. I tillegg står demokratiske praksiser og barns rett til medvirkning, sentralt. Kompleksiteten som ligger i spenningen og sammenhengen mellom barnehagelærerens ledelse av det planlagte pedagogiske arbeidet og barnas spontane egeninitierte utforsking, lek og skapende aktivitet, er et grunnleggende pedagogisk dilemma som må belyses. Det krever en utdyping av barnehagelærerens pedagogiske og didaktiske kjernekompetanse, hvor barnehagens former for pedagogisk dokumentasjon, barns medvirkning, refleksjon og ulike vurderingsformer er sentrale elementer.

Barnehagelærerens kunnskaper og kompetanse knyttet til profesjonell omsorg, relasjoner, interaksjoner, etisk bevissthet og forståelse for mangfold må komme tydelig frem i forskriften. Barnehagelærerens profesjonelle pedagogiske arbeid og ledelse i barnehagen er preget av kompleksitet og stadige avveielser mellom ulike verdier og hensyn i profesjonsutøvelsen. Barnehagelæreren utøver sin profesjonelle pedagogiske

praksis som deltaker i mange og ulike relasjoner; med enkelte barn, i barnegrupper, med barnehageansatte, foreldre og eksterne aktører.

§ 11-1 Utdyping av kjernekompetanser

En barnesentrert pedagogisk tilnærming og et helhetlig syn på barns utvikling og læring er grunnleggende i barnehagen. Arbeidsgruppen foreslår flere kompetanser som understøtter dette. Begrunnelsene utformes slik at de tidvis dekker flere kompetansepunkter fordi enkelte kompetanser henger sammen og bygger på relativt lik argumentasjon. Ved å samle argumentasjonen er målet å unngå unødvendig repetisjon, men også å tydeliggjøre sammenhengen mellom kompetansene.

I tillegg til kjernekompetanser angitt i § 5, skal utdanningen gi kompetanse i:

- **å møte hvert enkelt barn og deres individuelle forutsetninger og behov.**
- **ivaretagelse av barns rett til medvirkning som del av pedagogiske vurderinger.**
- **å forstå og møte barns mange måter å være og kommunisere på, og ivareta barns sansende, kroppslige, utforskende, lekende og skapende uttrykksformer.**

Begrunnelse:

Disse tre kompetansene er knyttet til at lærere i barnehage må observere, tolke og handle ut fra barns ulike forutsetninger, uttrykksformer og behov. Utdanningen må sette studentene i stand til å forstå de yngste barna i samfunnet (0-6 år) sine særegne og komplekse behov, forutsetninger, uttrykk og væremåter. Det innebærer å se barnet som subjekt, aktivt deltagende og kompetent utfra hvert barns forutsetninger, erfaringer, kultur, språk og uttrykksformer.

Barns medvirkning er en sentral rettighet som ansatte i barnehagen vurderer som viktig, men utfordrende å arbeide med, spesielt i forhold til de yngste barna (Eide og Winger 2018, Bae 2018). Dette peker på behovet for at utdanningen i større grad prioriterer og vektlegger barns medvirkning, slik at alle barn får oppleve seg selv som betydningsfulle deltakere med tilhørighet i barnegruppfelleskapet. For å ivareta barns rett til å virke med i barnegruppen og hverdagslivet i barnehagen, må barnehagelæreren gi rom for barnas stemmer og uttrykk, og ha kompetanse til å fortolke barns (0-6 år) væremåter, bidrag, samspill og uttrykksformer. Arbeidsgruppen foreslår at barns medvirkning understrekes med en egen kompetanse, slik at studentene kan legge til rette for reell medvirkning i tråd med barnehagelovens krav.

Arbeidsgruppen ser også behovet for å presisere en egen kompetanse hvor barns sansende, relasjonelle, kroppslige, utforskende, lekende og skapende uttrykksformer

kommer tydelig fram. Dette er knyttet til en tradisjonell barnehagepedagogisk tilnærming som er grunnleggende for arbeid i barnehagen.

- **å skape varierte pedagogiske miljøer og ta i bruk samfunnet som barnehagen er en del av slik at barn opplever tilhørighet, deltakelse og omsorg.**

Begrunnelse:

Arbeidsgruppen anser kompetanse til å tilrettelegge for et rikt, variert og stimulerende pedagogisk miljø, og å ta i bruk miljøene rundt barnehagen, som tett forbundet til barnehagens særegne barnehagedidaktiske arbeidsmåter og til realiseringen av barns rett til medvirkning. Kompetanseområdet setter derfor «å skape pedagogiske miljøer og samfunnet som barnehagen er en del av» i forbindelse med begrepene «tilhørighet, deltakelse og omsorg».

Organiseringen av det fysiske pedagogiske miljøet skaper vilkår for barns trivsel, lek, læring og utvikling. Et rikt utvalg av lekemateriell som er tilgjengelig for barna, gir dem mulighet til å velge, utforske, kombinere og bruke lekematerialet kreativt, noe som stimulerer til mer varierte og inkluderende former for lek. Gruppen mener derfor at barnehagelærerens kunnskaper om og kompetanse til å skape og tilrettelegge for rike og varierte pedagogiske miljøer i barnehagen tilpasset barnegruppen, må fremheves som en vesentlig del av den samlede kjernekompetansen. Barnehagens hverdagsliv handler også om å la barn bli kjent med ulike miljøer og steder utenfor barnehagen og med samfunnet som barna er del av.

- **ivaretagelse av lekens egenverdi.**
- **observasjon og tilrettelegging for barns lek, og i det å gi impulser som stimulerer og utvikler leken.**

Begrunnelse:

Arbeidsgruppen mener at det å løfte frem lekens egenverdi er av stor betydning og et helt sentralt særtrekk for lærerutdanning for barnehage. Lekens egenverdi er et grunnleggende særtrekk ved barnehagepedagogikken og er tydelig forankret i rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (2017) og FNs barnekonvensjon. Perspektivet peker mot at leken ikke primært har et mål eller en hensikt utover barnas egen opplevelse og utforskning. Å ivareta lekens egenverdi innebærer å respektere barnas initiativ og gi dem mulighet til å leke for lekens skyld, og kompetanse til å forstå og ivareta lekens egenverdi må derfor prioriteres særskilt i utdanning for lærere i barnehage.

I tillegg mener arbeidsgruppen at utdanningen må sikre at studentene får kompetanse i å gi alle barn tilgang til lek og samspill, tilføre leken verdifulle impulser og følge med på

hvordan barnas samspill og lekefellesskap utvikler seg. Det er derfor formulert en egen kompetanse knyttet til å observere barns lek, tilrettelegge for lek og gi impulser som stimulerer og utvikler leken.

- **å bruke digitale ressurser i det pedagogiske arbeidet på en sikker, etisk og forsvarlig måte for å støtte opp om barns lek, læring og medvirkning i et kreativt og allsidig leke- og læringsmiljø.**

Begrunnelse:

Profesjonsfaglig digital kompetanse gir barnehagelæreren nødvendig kompetanse til å integrere digitale ressurser i det pedagogiske arbeidet for å fremme barns lek og læring.

Kompetansen bidrar til å støtte barns nysgjerrighet, utforskning, kreativitet, aktivitet og skaperglede, samtidig som den bidrar til en lovlig, sikker og etisk forsvarlig-praksis. Digital kompetanse innebærer kunnskap om hvordan digitale ressurser kan berike pedagogiske prosesser og støtte barns trang til å utforske. Den digitale kompetansen innebærer refleksjon og vurdering over variert og hensiktsmessig bruk av digitale enheter og ressurser i det pedagogiske arbeidet. Den profesjonsfaglige digitale kompetansen er vesentlig i arbeid med pedagogisk dokumentasjon og kommunikasjon med foreldre og foresatte, og i samarbeid i profesjonsfellesskapet på en måte som ikke går på bekostning av tiden til pedagogisk arbeid i og med barnegrupper.

- **ledelse av det pedagogiske arbeidet i barnehagen som omfatter ledelse av barn, barnegrupper og ansatte.**
- **ledelse av endrings- og utviklingsarbeid gjennom barnehagen som en lærende organisasjon i takt med samfunnsendringer.**

Begrunnelse:

Disse to kompetansene berører ledelsesarbeidet og -ansvaret for lærere i barnehage. Ledelse i en barnehagekontekst er et komplekst område. I hoveddelen er ledelse plassert under både den didaktiske kompetansen og system- og organisasjonskompetanse. I notatet med felles anbefalinger foreslår arbeidsgruppene å fremheve ledelseskompetansen enda tydeligere i hoveddelen. Arbeidsgruppen for barnehage anbefaler i tillegg å spesifisere ledelseskompetanse i underkapittelet. Kompleksiteten og ledelse på mange nivå skiller barnehagens ledelsesbegrep fra de andre lærerutdanningene. Dette omfatter selvledelse, ledelse av enkeltbarn, barnegrupper og hverdagssituasjoner. Å lede i barnehagen innebærer pedagogisk ledelse av barnegrupper, men også ledelse, veiledning og samarbeid med ansatte i team med ulike roller, bakgrunner og kompetanser. I tillegg krever det utadrettet ledelse

gjennom foreldresamarbeid, samarbeid med eksterne aktører og profesjoner, og arbeid med å utvikle barnehagen som en lærende organisasjon.

Arbeidsgruppen mener at det er viktig at man ser hele bredden av og helheten i ledelsesbegrepet i barnehagen, og vil med disse kompetansepunktene i underkapittelet synliggjøre at ledelse i barnehage omfatter noe annet og mer enn klasseledelse i skolen.

- **etablering av tett kontakt og samarbeide med hjem/foresatte for å skape gode overganger og trygge rammer i barnehagebarns liv.**

Begrunnelse:

Samarbeid mellom barnehage og hjem er et komplekst og krevende felt som forutsetter kunnskap og profesjonell kompetanse, omsorg og sensitivitet. Barnehagen er ofte den første institusjonen foresatte forholder seg til, og dette krever en særlig kompetanse hos lærere i barnehage. Kompetansebeskrivelsen er derfor utformet slik at den legger trykk på ansvaret for å etablere tett kontakt. I tillegg knyttes ansvaret an til overganger, som kan gjelde både innad i barnehagen og til skolen, og til trygghet i slike overganger i barns liv.

I tillegg til den foreslåtte presiseringen av dette i hoveddelen, jf. notatet med felles anbefalinger, har arbeidsgruppens samtaler også pekt på behovet for å gjøre denne kompetansen tydeligere i underkapittelet som handler om ansvaret for de yngste barna i samfunnet (0-6 år). Dette er en aldersgruppe som har rett til og behov for særlig beskyttelse og omsorg, og kontakt og samarbeid med barnas hjem er av særlig stor betydning. Utdanningen må sikre at studentene settes i stand til dette arbeidet.

- **å støtte samiske barns identitetsutvikling i alle barnehager ved å ha innsikt i samiske verdier og livsanskuelser.**

Begrunnelse:

I § 2 og § 4 i forslag til hoveddel i rammeplanen slås det fast at utdanningene skal gi kunnskap om mangfoldet i samisk språk, kultur og samfunn, og fremme respekt for samisk kultur og likeverd. De skal også sikre kompetanse om urfolksrettigheter og innsikt i samiske barn og unges rettigheter i barnehage- og grunnopplæring.

Arbeidsgruppa ønsker likevel å løfte dette frem i underkapittelet for barnehagen. Å skape gode holdninger til mangfoldet og til samer allerede fra barnehagealderen er spesielt viktig. Dette handler om å skape inkludering og respekt for samisk eksistens som del av det norske samfunnet.

Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport (2023) understreker at aktivt holdningsarbeid er en nødvendig forutsetning for å skape varige holdningsendringer som forebygger fordommer. Innsatsen må starte tidlig, allerede i barnehagen.

Mange norske barnehager møter samiske barn i sine barnegrupper. Barnehagelærere må ha kompetanse til å møte samiske barn på likeverdige måter i alle barnehager. Samisk filosofi og sentrale verdier som bærekraft, respekt og måtehold, hviler på en helhet der mennesket, evnen til å klare seg – *birget* –, naturen, historien og fortellinger henger uløselig sammen. Utdanningen skal bidra til at lærere i barnehage har kompetanse til å gi barna redskaper for å forstå seg selv og føle stolthet over egen bakgrunn, noe som er avgjørende for å mestre livet og delta i et mangfoldig samfunn.

Barnehagelæreren må gjennom hele barnehageåret synliggjøre og fremme holdninger og barns tidlige bevissthet om mangfoldet i samisk kultur ved å gi alle barn tidlige erfaringer og innsikt i samiske verdier og livsanskuelser. For mange urfolk er språket koblet til livsanskuelser og verdier. Samisk som likestilt språk i Norge innebærer at barnehagelærere i norskspråklige barnehager har et ansvar for å synliggjøre samiske språk i det daglige miljøet og legge til rette for at barn blir kjent med samiske ord og begreper.

§ 11-2 Særlige bestemmelser om utdanningens innhold

Arbeidsgruppen mener det er behov for å spesifisere hvordan fag og fagkombinasjoner relaterer seg til barnehagens helhetlige og tverrfaglige pedagogiske praksis.

En sentral føring for arbeidet har vært at dagens lærerutdanninger skal kunne videreføres innenfor rammene av ny felles rammeplan. Det betyr at barnehagelærerutdanningens struktur i kunnskapsområder skal kunne eksistere parallelt med alternative organiseringer i lærerutdanning for barnehage. Gitt tidsrammen for dette arbeidet har det ikke vært mulig å utrede konsekvensene av større endringer når det gjelder utdanningens innhold. Dette har hatt betydning for arbeidsgruppens forslag.

Pedagogikk skal være et sentralt og sammenbindende fag, og ha et særlig ansvar for progresjon og profesjonsinnretning av utdanningen.

Begrunnelse:

Flere utredninger og evalueringer, etter reformen i 2012, peker på at pedagogikkfaget bør tydeliggjøres og prioriteres ytterligere. Følgegruppa for barnehagelærerutdanningen (2017) pekte på utfordringer knyttet til pedagogikkens ansvar for å ivareta sammenheng og progresjon i utdanningen. Ekspertgruppen om barnehagelærerrollen (2018, s.198) anbefalte en tydeligere prioritering av pedagogikkfaget, hvor de blant annet pekte på at «den helhetlige pedagogikken har bred oppslutning. Den bør derfor også i fremtiden

være en ramme for den pedagogiske praksisen. Men den er i seg selv en tvetydig størrelse, og den trenger videre utvikling og klargjøring». Ekspertgruppen fremhever sentrale elementer som «barnehagedidaktisk intensjon, inkludering, medvirkning og lekorientering» (2018, s. 199), som ligger i kjernen av pedagogikkfaget og understøtter behovet for en tydeligere prioritering av pedagogikkfaget. Også ekspertgruppen nedsatt for å foreslå endringer i rammeplanen for barnehagelærerutdanningen (2021, s.11) presiserte behovet for «å gi pedagogikkfaget en sentral og sammenbindende rolle i utdanningen», og «vurderte hvorvidt pedagogikkfaget burde studiepoengfestes på et minimumsnivå på 40 eller 45 studiepoeng.» Når denne ekspertgruppen likevel ikke foreslo dette var det begrunnet med at dette kunne føre til en «innstramming av institusjonens handlingsrom og autonomi», og gikk imot signalene fra Melding til stortinget nr.19 (2020-2021) om styring av statlige universitet og høyskoler.

Arbeidsgruppen støtter tidligere anbefalinger om å tydeliggjøre pedagogikkfagets rolle og plass i utdanningen, som et sentralt og sammenbindende fag med et særlig ansvar for å sikre progresjon og profesjonsinnretning i utdanningen. Våre vurderinger har i tillegg omfattet pedagogikkfagets betydning for å gi studentene innsikt i hverdagslivets komplekse pedagogikk – hvordan rutiner, omsorgshandlinger og barnas spontane uttrykk og bidrag er en del av det pedagogiske arbeidet, på lik linje med planlagte pedagogiske styrte og ledede opplegg. Pedagogikkfaget gir kunnskaper om barn, barnegruppa som fellesskap og om relasjoner og samspill mellom barn, som er viktig kompetanse for å kunne skape inkluderende miljøer. Pedagogikkfaget gir også kunnskaper innen pedagogisk ledelse, som er en helt grunnleggende del av en barnehagelærers kompetanse. Arbeidsgruppen legger til grunn en bred forståelse av ledelse, som omfatter pedagogisk ledelse av egen praksis og barnegrupper, samt samarbeid, veiledning og koordinering i team med ansatte med ulike roller og kompetanser.

Med bakgrunn i at pedagogikkfaget ikke har vært studiepoengfestet i utdanningen siden før 2012, har utdanningene på landets UH-institusjoner utviklet seg med ulike innrettinger og variasjoner med hensyn til omfang og vektning av pedagogikkfaget. Arbeidsgruppen er kjent med at flere institusjoner har styrket omfanget av pedagogikkfaget, men at dette varierer. Per i dag foreligger det ingen fullstendig oversikt over antall studiepoeng som er gitt til pedagogikkfaget i de ulike barnehagelærerutdanningene. Å forskriftsfeste et økt omfang for pedagogikkfaget utover 30 studiepoeng kan derfor gjøre det umulig for enkelte institusjoner å videreføre utdanningen med dagens organisering, noe som er en sentral føring for arbeidet med overordnet styring av lærerutdanningene. I tillegg vil det kunne redusere det lokale institusjonelle handlingsrommet, som er en uttalt målsetning med rammeplanarbeidet. Gruppen har derfor valgt å ikke foreslå å forskriftsfeste en økning av omfanget på pedagogikkfaget utover de 30 studiepoengene som er omtalt som et minimum i hoveddelen. Arbeidsgruppen vil likevel presisere at dette ikke begrenser

utdanningsinstitusjonenes muligheter til å styrke og utvide pedagogikkfagets omfang, samtidig som det åpner for lokale innretninger.

- **Utdanningen skal sikre faglig bredde. I tillegg til pedagogikk skal lærerutdanning for barnehage inneholde følgende fag: Samfunnsfag, religion/livssyn/etikk, norsk, matematikk, naturfag (herunder mat og helse), fysisk fostring, musikk, drama og forming.**
- **Fagene skal studiepoengfestes. Fagene skal inngå i emner som belyser profesjonsrettede tematikker. Utdanningsinstitusjonene må ha lokale strukturer som sikrer tverrfaglig samarbeid og sammenheng i utdanningen.**

Begrunnelse:

Arbeidsgruppen mener at alle dagens fag i barnehagelærerutdanningen må ivaretas og videreføres i ny forskrift. Det handler om ansvaret for å sikre faglig bredde og dybde i barnehagelæreres kompetanse for å kunne realisere barnehagens tverrfaglige arbeid innen fagområder i barnehager. Et viktig prinsipp er at utdanningen skal kvalifisere barnehagelærere til å realisere rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, som krever et mangfold av perspektiver og kunnskaper fra ulike fag. Arbeidsgruppen ser at en slik regulering kan hindre utviklingen av en lærerutdanning som dekker mer enn ett underkapittel, men mener likevel at en regulering av den faglige bredden er nødvendig for å ivareta fagområder og det tverrfaglige arbeidet i barnehagen.

Lærerutdanningsfagene nevnt i forslag til forskrift er hentet fra nasjonale retningslinjer for barnehagelærerutdanning. Under hvert enkelt kunnskapsområde er det skrevet om kunnskapsområdets kunnskapsbase og her beskrives hvilke lærerutdanningsfag som inngår. Arbeidsgruppen er kjent med at ulike institusjoner kan ha andre navn på fagene i dagens barnehagelærerutdanning, men har valgt å lene seg til de nasjonale retningslinjene i forslaget til forskrift.

1. Om studiepoengfesting av fagene

Å forskriftsfeste antall studiepoeng til fagene har vært drøftet. Arbeidsgruppen ser at det kan være en risiko for at små/enkelte fag kan forsvinne fra utdanningen dersom forskriften gir for stor frihet, noe som igjen kan svekke kunnskapsbasen, forskningsbasen og fagmiljøene knyttet til utdanningene. Arbeidsgruppen har også drøftet om en minimumsfesting av studiepoeng kunne motvirket risikoen for at institusjoner i for stor grad prioriterer faglige profiler, som igjen kan skape eller øke en konkurransementalitet. Samtidig ser arbeidsgruppen dilemmaet ved å forskriftsfeste et gitt omfang studiepoeng til hvert enkelt fag. Det er i dag variasjoner mellom utdanningene, derfor kan en forskriftsfesting gjøre det umulig for enkelte institusjoner å videreføre utdanningen med dagens organisering. En minimumsfesting av studiepoeng

per fag vil også kunne begrense institusjonenes handlingsrom, og stå i motsetning til intensjonen om mindre overordnet styring. Arbeidsgruppens forslag er at fagene *skal* studiepoengfestes lokalt, men uten å angi et minimum knyttet til antall studiepoeng. Dette for å ivareta intensjonen om lokalt handlingsrom, men samtidig forskriftsfeste studiepoengfesting lokalt for å sikre den faglige bredden og åpenhet knyttet til institusjonenes valg og prioriteringer. Arbeidsgruppen ønsker å gjøre oppmerksom på det skisserte dilemmaet og ulike konsekvenser med tanke på utdanningsinstitusjoners innspill til kommende høring.

2. Om kunnskapsområder og fag

Arbeidsgruppen har drøftet dagens organisering i kunnskapsområder grundig. NOKUT-evalueringen (2010) påpekte mangel på tverrfaglighet i utdanningen, og kunnskapsområdene som ble innført i 2012 var et forsøk på å styrke de tverrfaglige perspektivene i utdanningene. Dette har i noen tilfeller ført til et positivt samarbeid mellom fag, men også til vedvarende organisatoriske og faglige utfordringer (Følgegruppe for barnehagelærerutdanning 2017, Ekspertgruppen om barnehagelærerrollen 2018 m.fl.) Utfordringer som pekes på handler blant annet om at kunnskapsområdene er flerfaglige, men ikke nødvendigvis tverrfaglige, og at vurdering gjøres i fag og ikke emner/kunnskapsområder. Fagenes posisjon som vitenskapsfag og forskningsmiljø er lite ivaretatt. I tillegg vises det til at fast definerte kunnskapsområder hindrer andre fag /samarbeidskonstellasjoner - på tvers av dagens kunnskapsområder. I tråd med føringer for arbeidet må dagens organisering kunne videreføres slik den er, eller med mindre justeringer innad i de etablerte kunnskapsområdene. Samtidig skal arbeidsgruppen åpne opp for at nye og andre fagkombinasjoner muliggjøres i de lokale kontekstene.

En mer fleksibel organisering innenfor et akademisk semester på 10, 15, 20 og/eller 30 studiepoeng kan gjøre de strukturelle og organisatoriske aspektene enklere, åpne for nye og vitale fagkombinasjoner, og legge til rette for økt integrasjon mellom fagene. Et viktig prinsipp for arbeidsgruppen har handlet om at flerfaglighet og tverrfaglighet ikke bare kan være en intensjon, men en forpliktelse. Det er arbeidsgruppens vurdering at dette prinsippet bedre kan realiseres med et institusjonelt mulighetsrom når det kommer til hvilke fag som skal møtes i flerfaglighet og tverrfaglighet, men med en tydelig føring knyttet til at fagene *skal* samhandle med andre fag.

3. Om profesjonsrettede tematikker

Arbeidsgruppen har diskutert hvorvidt og hvordan sentrale tematikker i barnehagefeltet, som barn med behov for særskilt tilrettelegging og barn i sårbare livssituasjoner, bør reguleres i forskriften. Dette er viktige tematikker som krever tverrfaglige tilnærminger, og som arbeidsgruppen forventer at institusjonene vil prioritere. Arbeidsgruppen har

valgt å *ikke* foreslå at selve tematikkene forskriftsfestes, men heller forskriftsfeste at emner skal belyse *profesjonsrettede tematikker*. Det er dermed arbeidsgruppens vurdering at disse tematikkene ikke kan forbigås. Det anbefales også at en nærmere beskrivelse av sentrale tematikker kan ligge til arbeidet med nasjonale retningslinjer.

- **Bacheloroppgaven skal være profesjonsrettet og praksisorientert.**

Begrunnelse:

Bacheloroppgaven kan ta utgangspunkt i og baseres på tematikk og/eller fag innen utdanningen, og skal rettes mot profesjonen og praksis i barnehagen.

- **Utdanningens 3. studieår skal inneholde profesjonsrettet fordypningsemne på 30 stp.**

Begrunnelse:

Arbeidsgruppen mener at utdanningen bør legge til rette for mobilitet/utveksling i siste studieår, lagt til emnet hvor studentene kan velge et fordypningsemne på 30 studiepoeng.

Referanser:

- Bae, B. (2018). *Politikk, lek og læring. Barnehageliv fra mange kanter*, Fagbokforlaget
- Barnehageloven. (2006) *Lov om barnehage*. [Lov om barnehager \(barnehageloven\) - Lovdata](#)
- Bjerkestrand, M., Kvitastein, O., & Sjøvold Hansen, H. (2017). *Sluttrapport frå Følgjegruppa for barnehagelærerutdanning: Styrker, svakheiter og gjenstridige utfordringar* (Rapport nr. 5). Bergen: Høgskulen på Vestlandet.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/0efc6554255647b1b138e4a2507f0c17/sluttrapport-fra-folgjegruppa-for-barnehagelarerutdanning.pdf> [regjeringen.no]
- Eide, Brit Johanne; Winger, Nina (2018). "...være grei og snill og forøvrig kan man gjøre hva man vil"? Medvirkningens kår i dagens barnehage. Wolf, Kristin Rognerud Danielsen; Svenning, Sverre Bjørn (Red.). *Perspektiver på barns medvirkning i barnehagen*. s. 27-42. Universitetsforlaget.
- Eide, Brit Johanne; Winger, Nina ; Wolf, Kristin Danielsen (2019). Alt henger sammen – Hverdagslogistikk og små barns muligheter for tilhørighet i barnehagen. Nordisk barnehageforskning (NBF). Vol. 18.
- Ekspertgruppen om barnehagelærerrollen. (2018). *Barnehagelærerrollen i et profesjonsperspektiv – et kunnskapsgrunnlag*. Oslo: Kunnskapsdepartementet.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/f78959abbd54b0497a8716ab2cbbb63/barnehagelarerrollen-i-et-profesjonsperspektiv.pdf> [regjeringen.no]
- Faglig råd for Lærerutdanning 2025. (2025). *Forslag til innhold i hoveddel av rammeplan for lærerutdanningene*:
<https://files.nettsteder.regjeringen.no/wpuploads01/sites/530/2025/10/Forslag-til-hoveddel-i-rammeplan.pdf>
- Forskrift om rammeplan for barnehagelærerutdanningen (2025). [Forskrift om rammeplan for barnehagelærerutdanning - Lovdata](#)
- Merknader til nasjonal forskrift om rammeplan for barnehagelærerutdanning.
[merknader_forskrift_rammeplan_barnehagelaererutdanning.pdf](#)
- NOKUT. (2010). *Evaluering av førskolelærerutdanning i Norge 2010: Del 1: Hovedrapport*. Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen.
https://www.nokut.no/globalassets/nokut/rapporter/evalueringer/2010/hovedrapport_flueva.pdf
- Rammeplan for barnehagen (2017), Oslo: Utdanningsdirektoratet
<https://www.udir.no/contentassets/7c4387bb50314f33b828789ed767329e/rammeplan-for-barnehagen---bokmal-pdf.pdf>
- Rammeplangruppa. (2021). *Endelig rapport fra rammeplangruppa med forslag til revidert rammeplan for barnehagelærerutdanning*. Oslo:

Kunnskapsdepartementet.

[Høring av sluttrapport fra rammeplangruppa for barnehagelærerutdanningen - regjeringen.no](#)

Sannhets- og forsoningskommisjonen – Rapport til stortinget (2023). [Sannhets- og forsoningskommisjonen - sluttrapport](#)

Universitet- og høyskolerådet, UHR Lærerutdanning (2018) *Nasjonale retningslinjer for barnehagelærerutdanning*. [blu-nasjonale-retningslinjer-ferdig-godkjent.pdf](#)

UN Comments to Art 31, [General comment no. 17 \(2013\) on the right of the child to rest, leisure, play, recreational activities, cultural life and the arts \(art. 31\)](#)